

Lleida

Revista d'informacions i estudis.

SUMARI

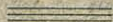
TEXT

Vers la Natura	(Editorial).
Entorn del Casal de la Paheria-Enquesta	
Ex-vot.	Josep Pinyol.
Kong-Fou-Tsen-(Confuci).	Conrad Domènech.
Davant de «Jordi»	A. Sabater i Mur.
De cara a la vida	Fermí Palau Casellas.
Panorama.	Víctor de Montroig.
Llibres i Revistes	R.
Cobejança	Joan Duch i Arqués.
Garba-Noves comentades	

GRAVATS

Església de Sant Martí	Foto: Llorens.
Portalada de l'Església de Sant Martí	» »
Camp de Març.	» »
Habitacions del terme de Montcada.	Fotos: Gigó.
Apunt	J. Sanàbria.

IMPREMTA "JOVENTUT"
Treballs de tota mena
Blondel, 7 LLEIDA.

CARLES I LLUIS GENÉ

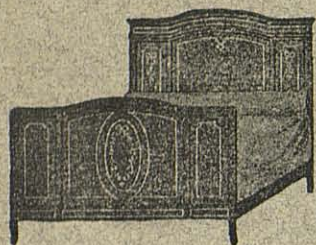
COMISSIONATS PRINCIPALS

De la companyia de segurs contra incendis A CATALANA

Blondel lletra E, 1.er

LLEIDA

Telèfon núm. 259

LA MILLOR CASA DE MOBLES

"ARMENGOL"

Nom Comercial Registrat

Rambla de Ferran, 16.

Telèfon, 103

(Baixos de la Fonda d'Espanya)

LLEIDA.

LA XOCOLATA

MARCA

"HOLANDES"

diluida amb llet és riquíssima

Casa ROIG - Constitució, 15 - Lleida.

FÁBRICA DE MOSAICS HIDRÁULICS

JOSEP PUJOL

Carretera de Barcelona (Plaça Murmuradors) - Telèfon n.º 234

LLEIDA

Lleida

Revista d'informacions i estudis.

Direcció i administració: Carme, 6-2.º

Preu 50 Cèntims

⊗ ⊗ No es retornen els originals. - Dels treballs publicats en son responsables llurs autors. ⊗ ⊗

Vers la Natura

L'hivern s'acaba. Aviat, la primavera ens somriurà com un esguard diví. Llavors serà el moment d'acostar-nos a la natura, de tastar-ne les dolçors, de recollir-ne les ensenyances.

En un bell dia de sol, en lloc de restar tancats a ciutat, en els seus carrers tristos, de façanes uniformes, quina joia no hi ha en correr al camp, a entrar en comunió íntima amb l'ànima de la terra, a viure la seva vida, a sentir-ne les palpitations profundes! O be, ajaguts damunt la molsa o la falguera, contemplar entre les cimes dels arbres el blau intens del cel, amb la sensació d'ésser emportats a través de l'espai, vers quelcom tan grandios i inconegut com el nostre destí mateix! Llavors ens sentim relligats per mil llaços amb aqueix món i amb la seva humanitat, associats a la seva vida, al seu progrés, destinats a obrar damunt d'ells com ells obren sobre nostre, a través de la immensitat.

Existeix en la natura una correspondència estreta entre els éssers i les coses. una adaptació de les forces i de les lleis. La gradació dels tons i dels colors és meravellosa. La matèria ponderable, quan es subtilitza i afina pren matisos que són com un encantament. No cal veure més que els efectes del sol que es pon, en els núvols i en el blau del cel, que prenen tonalitats delicades o brillants, en comparació de les quals els més vius colors que fabriquen els homes pareixen pàl·lids i sense vida.

Així que la nit arriba, una altra meravella és donada als nostres ulls: la del cel estelat, amb les radiacions dels astres, espectacle prodigiós que sol'licita i atrau el pensament de l'home.

En aquells instants, ens sentim germans d'aquest infinit que ens crida i ens veiem lligats amb ell pels llaços d'un destí probablement idèntic. Sota la volta estelada de les nits de lluna clara, arrobats pel bell espectacle que ens dona la natura, oblidem un instant el lloc on som, l'hora en què vivim i fins la nostra petita personalitat, per comunicar amb el pensament amb aqueix gran tot. En aquesta contemplació, el jo s'exterioritza i s'eixampla, fuig dels límits estrets de l'organisme, s'evadeix de l'esfera cerebral i s'identifica un moment amb la immensa i magestuosa activitat de la natura. Igual podriem dir quan els núvols s'emporpren, a l'hora que el sol s'ajau, llençant damunt les coses els darrers reflexes de la seva glòria. Llavors, en la calma del dia, la natura sembla recollir-se, com si es sentissin les veus d'un himne que puja de les planes i de les muntanyes, talment com la plegària dels éssers i de les coses saludant el dia que declina:

Hi ha per nosaltres, en tota la natura, una deu d'impressions profundes. L'univers ens sembla mut, tancat a la nostra comprensió, no en percebem més que les vibracions més elementals, i així i tot, en determinades hores, són prou per a conmovre'ns. Qui sap, si és que hi ha una altra vida més enllà de la tomba, les sensacions que la de l'espai ens reserva! Aquesta bella simfonia que els homes terrenals podem sentir quan ens identifiquem amb l'ànima de la natura, no serà, potser, una cosa pobre, inexpressiva, migrada, davant les inimaginables belleses que deu comportar la vida sideral, que deu deixar sentir igualment el seu ritme en els altres mons?

Deixem les altures que donen vertígen. Entretant, donem-nos a les belleses de la nostra hora i de la nostra pàtria humana. Valls rialleres tapissades de verd, boscos misteriosos plens de remors d'una vida invisible, llacs i rius que reflexen l'atzur del cel, mars calmoses i terribles, cimes nevades, muntanyes alteroses on planen les àligues, tot contribueix a la magnífica bellesa del nostre món. I vosaltres, habitants de viles i ciutats, ara que ve el bon temps, deixeu sovint unes hores les vostres preocupacions materials per a retornar uns moments a la natura i gaudir les seves inefables belleses!

Entorn del Casal de la Paheria

Una enquesta

L'apartat de l'article del nostre car amic Víctor de Montroig, inserit en un altre lloc d'aquest número, ens ha fet caure en la conveniència de portar a la pràctica aquesta enquesta. Pocs problemes, dels nombrosos que té la nostra ciutat per resoldre, tenen la importància del que ha donat lloc a aquesta enquesta. L'opinió emesa pels nostres homes més representatius portarà un raig de llum sobre l'esdevenidor del desfet casal de la Paheria, i com que la magnitud del problema té interessats en un sentit general i ample tots aquells lleidatans que estimen profundament el nostre patrimoni, hem procurat, al confeccionar la llista d'opinants, que aplegués el desenvolupament de l'enquesta, les veus més autoritzades de les diferents activitats i representacions ciutadanes. Ex alcaldes, Metges, Advocats, Arquitectes, Industrials, etc., aniran fixant el seu punt d'albir sol·licitat amb el següent qüestionari:

Què hem de fer del Casal desmuntat de la Paheria? Reedificar-lo tot amb el peu forçat del que hi havia? Fer una nova Casa Consistorial? I si es així, on, com i quan?

Salvador Roca Lletjós, catedràtic d'Història i Geografia de l'Institut i President de l'Ateneu.

La Paheria s'ha de reedificar amb tota cura en el mateix lloc en que està. Sobre aquest punt no hi cap discussió. Per damunt de totes les possibles opinions i de tota mena de conveniències, s'alça la força diriment de la Història, de les tradicions, de la cultura i del bon nom de la ciutat i del valor intrínsec de l'edifici, un dels pocs monuments civils de la plena Edat Mitja que ens resta, el qual per a nosaltres, els lleidatans, té ademés la vàlua d'un símbol del floriment de les grans institucions municipals medievals i de l'Edat d'Or de la nostra història.

Hom sap que ha estat del tot necessari decidir-se per desmuntar la façana i el pati de la Paheria. Quan això sigui—molt aviat ho serà—un fet acomplert, s'ha d'anar im-

mediatament a la reedificació; deixar re-fredar l'assumpte portaria greus conseqüències. Posteriorment els tècnics hauran de dir si convé construir un cos d'edifici superior a base dels indicis que se n'han trobat.

Tirar a terra tot el palau de la Paheria i fer una nova Casa Consistorial fóra la major monstruositat que podriem cometre els lleidatans. No crec que s'hagi pensat ni es pugui pensar en aquest projecte. La Paheria ha d'estar on ha estat sempre; portar les seves pedres a un altre lloc seria despullar-les de tot valor emotiu i evocador per a convertir-les en fredes desferres de Museu d'un interès purament arqueològic.

La Paheria ha de romandre en la *placeta de la Paheria*; en el seu lloc, no pot haver-hi cap altra edificació. Més encara: en els plans d'urbanització que la Ciutat tingui no s'ha d'anar mai a cap modifica-

ció de la susdita plaça; la Paheria ha de continuar arreconada en una placeta petita; fins s'haurien de preveure i reglamentar les modificacions dels edificis particulars que formen la placeta a fi i efecte de no alterar el seu caràcter.

Potser sigui veritat que un Ajuntament modern amb els seus anexes administratius no pugui encabir-se en l'antiga Paheria. Però s'ha de pensar en un millor aprofitament del pati, en la possibilitat de construir un segon cos d'edifici i encara en un possible tercer cos modern fòra de visual des de l'exterior. En tot cas hi hauria la solució de portar tot el purament administratiu a edifici apart de la Paheria i, deixar en aquest lloc per a magistratures municipals, les reunions generals municipals, l'Arxiu de la Ciutat i tot el que sembli més en relació amb el record de les antigues institucions del municipi i amb el respecte als temps passats. Tot això podria combinar-se amb alguna institució cultural, com una biblioteca popular, un saló de conferències, etc.

La traslació de l'Ajuntament a l'edifici de l'Hospital antic em sembla una solució equivocada perquè comporta l'allunyament de la vida municipal del lloc tradicional.

Amb el precedent de les contestacions anteriors, crec que la qüestió que es posa en aquesta pregunta no s'ha de plantejar perquè no te raó d'ésser.

Romà Sol, ex-alcald, ex-president de la Diputació i prestigiós advocat.

Ens reb afablement i diu sense interrompre's:

Com que l'aspecte essencial, per a mi, és conservar en quan sia possible la façana de la Paheria en el que té de valor his-

tòric, arqueològic i arquitectònic, el primer a fer és reconstruir i restaurar aquella part de la vella fàbrica, no pas tal com l'hem vista nosaltres, amb els balconets mig rodons, els vidres de coloraines i alguna que altra sabata fent de mostruari i sense, naturalment, el rellotge que hi esqueia com una pistola a la ma d'un Sant Crist, sinò tornant a l'antiga i bella disposició de les columnes del segon pis i al ràfec que és de suposar hi hauria.

No cal dir com és d'interessant el projectar i planejar una restauració d'aquesta mena. Cal senyar-s'hi.

En quan a la reedificació de la part interior que afecta a l'interés arqueològic, a mi no em preocupa per tractar-se d'una qüestió purament tècnica; pot fer-se l'adaptació fàcilment a les noves necessitats i nous mitjans de construcció.

Fer una nova Casa Consistorial? Si fos possible encabir-la dins de la Paheria, mal que calgués adquirir (1) algún immoble colindant—la casa Reixachs, per exemple—jo preferiria mantenir la casa Consistorial al mateix lloc on l'hi he vista fins suara.

No és possible desconèixer que la nova Lleida pot exigir dins de poc, hostatge més gran del que dongui de si aquell casal, però, amb l'adició d'una o dues cases fins a la dels hereus de Miquel i Boix, per exemple, eixamplant la part de la Plaça i fins donant, per un passatge, nova entrada i sortida al carrer de Blondel que fes de compensació a l'estretor de la també magnífica porta del pont, que interessa igualment conservar.

De no poder-se bastir allí on és ara, amb aquelles adicions de que hem parlat,

(1) Ens enterem amb la conseglient indignació, que l'Ajuntament, en lloc de comprar el que demanen les necessitats de l'edifici vol vendre encara una part d'aquest. —(N. de la R.)

les quals permetrien l'obertura del passatge, estimo com a punt més indicat, en primer terme, la Plaça gran i assenyalat aquest lloc, no cal dir que l'emplaçament hauria d'agafar l'Almudí, avançant el necessari en un porxat sobre la plaça i agafant per darrera, si calgués, el carrer de Fragà, el carreró i la casa de don Joan del Rei fins a la cantonada de la Redola.

Jo veig aleshores la nostra Plaça amb la magna façana i el porxo de la casa pairal, i enfront, al bell mig del recinte, aquell somiat homenatge al Segre, el més excels lleidatà, que bé mereixeria aquest homenatge de l'estàtua en el lloc més característic de la nostra urbs.

He sentit parlar de portar l'Ajuntament a l'edifici de l'Hospital de Santa Maria. M'esfereix la idea de que pugui posar-se ma al conjunt d'aquella façana i més particularment a la rodor de la porta i amb aquella magnífica i insuperada Mare de Deu. I d'altra banda, no sé veure com casin aquesta porta, aquella imatge i els finestrals amb el que ha d'ésser una casa Consistorial.

En canvi, hi veig tan bé en aquell lloc la Biblioteca popular i el Museu...

En quant al *quan*, el caixer de l'Ajuntament o l'esperit del demà que es donguin compte de la Lleida de demà, però del demà pròxim, tenen la paraula.

**Felp Solé i Oivé, culte professor de l'Escola Normal de Mes-
tres i President del Centre Ex-
cursionista.**

Troba interessant el problema i respon així a la primera pregunta:

Reconstruir-lo; sobre tot la façana que és el més interessant de l'edifici. Reconstruir-lo tal com era en el moment que fou

edificat: amb l'atri del segon pis, les columnes, la teulada volada i la barana que és de suposar hi hauria.

Segona pregunta—Si; si manqués lloc, completar el que calgui amb l'adquisició de cases del costat, que hi estorben.

Tercera pregunta.—En tot cas a l'Almudí, adquirint el casalot de «La Catalana» amb el qual es disposaria de lloc suficient per atendre les necessitats del nou edifici.

De cap manera a l'Hospital de Santa Maria; el destí d'aquesta fàbrica és més adequat per Arxíu municipal, Biblioteca popular, Hemoteca, o sigui recull de publicacions lleidatanes que no hi és enlloc, que hi fa falta a la nostra ciutat i que en darrer terme és una cosa que es pot fer amb pocs cèntims; que ha d'ésser, en fi, el Casal de la Cultura lleidatana, amb sala de conferències, saló d'exposicions, etc., etc. Cultura de la ciutat i la que la ciutat empara.

Així podria estalviar a l'Ajuntament el lloc que hauria de destinar a aquelles dependències que pel seu caràcter podrien formar part de les que s'establissin en el vell Hospital.

Referent al *com* i al *quan* de la darrera pregunta, crec que son els tècnics qui han de definir, encara que admeto la solució d'un préstec, car és de justícia que ho pagui la generació actual i les que vinguin.

Joan Lavaquial, intel·ligent comerciant i Vispresident de la Cambra de Comerç.

El trobem en l'el·legant joieria del seu nom i es sorpren agradablement de la idea. Contesta tots el extrems amb rapidesa i concisió com si tingués ja de temps una opinió concreta.

—Aquesta casa és el meu flac. Darre-
rament m'ha fet parlar molt i no vindrà
d'una vegada més. Soc partidari que es
reconstrueixi en el mateix lloc, sempre que
guardi el mateix caràcter que tenia abans
de l'enderroc.

Si s'hagués de portar l'Ajuntament a
un altre indret, de cap manera a l'Hospital.
La raó és molt senzilla: l'Hospital ha de
restar com a Museu, Biblioteca popular,
Arxiu, etc., tal com li correspon pel seu
caràcter. Habilitar-lo per oficines municipals
seria una empresa quantiosa i de més a
més inadequada. En darrer cas a l'Al-
mudí; així netejaria la taca desagradable
de la pescaderia i dignificaria la perspec-
tiva de la Plaça de Sant Joan.

No trobaria gens bé que es volgués
llençar la història d'aquest edifici; és una
qüestió d'honor per la ciutat.

Si al sí de l'Ajuntament es suscités la

qüestió de portar la Casa Consistorial al
vell edifici de l'Hospital de Santa Maria,
penso que els regidors de la Cambra de
Comerç farien els perquès per tal que no
hi fos traslladat.

Cal agregar a tot això, que quan es
constituí l'actual Ajuntament, li fou lliurat
un document signat per les entitats Cam-
bra de Comerç, Societat Agrícola Pràctica
i representació Obrera, en el que hi figu-
rava com a problema primordial l'assumpte
de la Casa de la Vila. En aquest document
s'hi assenyalava que si fós precís, per
acomplir la totalitat d'aquest problema,
s'anés a un préstec.

Entenc que és tota la història de Lleida
la que va vinculada amb el Palauet de la
Paheria i no és cosa de llençar-la a caprici.

Respecte a quan s'hauria de recons-
truïr, això ja és cosa que depen dels tècnics
i de les possibilitats econòmiques.

Ex-vot*A l'amic poeta Jaume Agelet Garriga*

autor de "La Tarda Oberta"

Si sents l'encís del temps antic,
 sabries dir, Poeta amic,
 on paren sos vestigis?
 potsê els respíres a l'ambient,
 que als versos teus i al teu accent
 hi flairo ignots prestigis...

T'endús, potser, allà d'enllà,
 la suavitat del nostre Pla
 i els resplandors de l'Horta
 tant amarada dels temps vells,
 de marges fets amb capitells
 i antics llindars de porta?

Potser t'emportes la llangor
 tota daurada de claror
 de coses enyorades...
 Potser t'atreus, tot passejant,
 sospírs de pedres, sanglotant,
 als marges enterrades...

Pels vells carrers, quant passes tu,
 hi copses bleixos que ningú
 tan frescs percibiria;
 Es que dels murs empatinats
 amb la sentor dels temps passats
 hi sents florí armonia?

Si un vell carrer, ben frec a frec,
 vora un brançal, t'ofre el llampec
 d'una mirada ardenta,
 La seva llum t'omple el cervell
 de claredats, i un món novell
 al teu cor dóna empenta...

D'ón ixen, doncs, els sons llunyans,
 la claror fosa, els frescos cants,
 batecs sonors de l'Horta?

Són, per ventura, el lleu ressò
 d'ardents sospírs de l'avíor
 en la Natura morta?

Amic, clamor és de la sang
 que es filtra ansiosa en el temps blanc
 de la nostra inconsciència...
 furga que furga, sens parar,
 i el nostre cor fa ressonar
 amb fosca vehemència!

L'arpa vibrant de l'esperit
 recull els sons de l'infinit
 que els temps passats forjaren,
 i fila el blau presentiment
 d'un temorenc adveniment
 on les coses s'amaren.

L'arpa vibrant tots la sentim
 dins l'esperit com dolç ruixim
 de clarors d'esperança;
 florida anell que va lligant
 els dies morts als que vindran,
 en una eterna dança.

I és dels batecs del món confós
 que el nostre sêr pantaixa ansiós
 amb inquietuts estranyes
 que ofega, a voltes, recollit
 en l'ampla onada del delit
 que ens canta en les entranyes...

O bé ressona fortament
 amb els misteris de l'ambient
 la nostra arpa secreta,
 salmodiant un himne pur...
 i esclata, amic, com un conjur,
 dins l'ànima, el Poeta.

Lleida, 4-2-28 (En cloure's la tarda)

J. PINYOL.

Composició llegida pel seu autor i estimat company de redacció, en l'acte d'homenatge
 al poeta de «La Tarda Oberta».

Els grans homes

Kong = Fou = Tsen (Confuci)

L'any 551 abans de Jesucrist nasqué a la Xina, en el principat de Lou, un home que fou sol·licitament educat per la seva mare: Aquest home era Kong-Fou-Tsen (Confuci).

Nascut en temps de desordres i en plena decadència religiosa, moral y política del seu país, intentà restablir l'antic mode d'èsser de la seva gent.

Per tal de perfeccionar més les seves idees a l'edat de vintiquatre anys, quan perdé la seva mare, es retirà de la vida bulliciosa i passà tres anys en el silenci, on s'afermà la seva vocació filosòfica i educativa.

Quan tornà a la vida pública, per a corregir aquells desordres, mirà de restablir les antigues màximes, fundar una escola per a propagar-les i aplicar-les en tota la seva extensió als càrrecs que en el seu país tingués d'exercir.

Aquestes tres tasques emplenaren tota la seva vida.

Honorà les dignitats amb les quals fou investit, fent-les servir per a la reforma dels abusos, sofrint amb calma les dissorts i persecucions.

Anà gairebé a totes les ciutats de l'Imperi, i obrí una Escola on ensenyà a tres mil deixebles, que portaren les seves teories arreu de la Xina.

Així com el seu antecessor, Lao Tseu, ho sacrificava tot a l'ideal, Confuci ho dedicava tot a la realitat.

Segons escriu un deixeble seu, la seva doctrina consistia «en posseir una inviolable rectitud de cor, i en obrar amb els

demés tal com voldriem que els demés obressin amb nosaltres mateixos».

La fundació d'aquella Escola i tots els treballs de Kong-Fou-Tsen, com a magistrat, no foren sinó com un mitjà del gran projecte que meditava de fer reviure les belles doctrines morals. En aquesta feixuga tasca, hi passà molts anys, per a posar en ordre els cinc *King* o llibres sagrats que les contenien. El primer volum s'anomenava *I-King*, o llibre de les transformacions; el segon, *Txu-King*, o llibre dels anals; el tercer, *Txi-King*, o llibre dels versos; el quart, *Li-King*, o llibre dels ritus, i el cinquè, *Txum-Tsen*, o primavera i tardor.

Els seus treballs foren a la fi coronats per l'èxit, de tal manera que avui en dia encara formen, aquells llibres, el fonament de tota l'educació xinesa.

El següent paràgraf, dit als seus deixebles, enclou la substància de la moral de Confuci: «Jo no vos ensenyo res, sinó que procuro que aprengueu per vosaltres mateixos, si feu un ús l·legítim de la vostra intel·ligència. Res tan senzill, tan natural i tan vertader com aquesta moral que curo d'inculcar-vos mitjançant màximes. Tot el que jo vos dic, els nostres antics savis ho han practicat abans que nosaltres, i es redueix a l'observació de tres lleis fonamentals: de relació entre els reis i els súbdits, entre els pares i els fills, entre el marit i la muller, i la pràctica exacta i fidel de les cinc virtuts capitals, que n'hi ha prou amb anomenar-vos-les perquè com prengeu la necessitat d'estimar-les. Aquestes són: *la humanitat*, és a dir, aquella

caritat universal entre tots els de la nostra espècie, sense distinció; *la justícia*, que dóna a cada individu de l'espècie el que lligítimament se li deu, sense afavorir més a l'un que a l'altre; *la conformitat a les cerimònies i usos establerts*, a fi de que tots els que visquin junts tinguin una mateixa manera de viure i participin així dels mateixos avantatges i inconvenients; *la rectitut*, tan d'esperit com de cor, que fa que es cerqui en tot la veritat i que se la desitgi; en fi, *la sinceritat i la bona fe*, això és, aquesta franquesa filla de la confiança, que exclou tot engany en la conducta i en el tracte social. En resum, tots els deures de l'home no són més que formes variades dels deures domèstics, i totes les virtuts s'enclouen en aquesta: *la pietat filial*.

Per molt pura que sembli la moral de Kong-Fou-Tsen, conté un vici racial: la confusió de la llar amb la societat, destruint tot element de llibertat individual. D'aquí es comprèn el caràcter d'immobilitat que caracteritza la societat xinesa.

A més de la ordenació dels *King* va fer altres llibres i multitud de màximes, entre elles les següents: «Quan surt un infant de mans dels seus pares per a entrar en les dels preceptors, se li imposa amb solemne pompa un nou nom, se li cobreix el cap amb un capell especial, i se li declara que des d'aquell moment és admès en la dignitat dels homes».

«Instruir els demés és ja la meitat de la virtut. No sigueu enemics dels que tenen un enteniment escàs. Es un deure del savi il·lustrar el seu enteniment».

«Estudieu les lletres, ameu les belles arts i alimenteu-vos amb les lliçons i els exemples de l'antigor».

«El mal s'aprèn aviat, però el bé difícilment».

«La raó és pels savis i la llei pels que careixen de saviesa».

«Aquell que sap soportar millor els grans mals és el més digne de manar els altres».

«Una conversa amb un savi val més que deu anys d'estudis».

«Procurem fer agradable nostre exterior, i pur nostre interior».

«Durant tota la vida devem venerar com a un pare el mestre que ens ha instruït».

«Quan un deixeble acompanya pel carrer el seu mestre, no deu deixar-lo per enraonar amb altra persona, ni caminar al seu costat, sinó una mica separat d'ell. Quan el mestre s'apropi al deixeble per a dir-li quelcom a l'orella, l'últim deu posar-se la mà a la boca per no incomodar-lo amb el seu alè. El deixeble no deu mai interrompre la paraula del mestre».

«Apreneu com si no sabessiu res, i després teniu cura de que no es perdi el que heveu après».

Molts de llibres escrigueren també els seus deixebles sobre doctrines de Confuci, entre els quals s'hi troben, com a més importants, els quatre *Sse-txu* que són: *Ta-hio*, o gran estudi; *Toung-gung*, o la invariabilitat en el medi; *Lun-yu* conferències filosòfiques, i *Meng-tsen*, o llibre de Ment-tsen que és el que més parla d'elles.

L'any 479 abans de Jesucrist, morí Kong-Fou-Tsen, a l'edat de setanta tres anys, deixant al seu país un vertader còdig moral, polític i religiós, que representa la doctrina raonable, equilibrada i pràctica que la Xina ha adoptat oficialment.

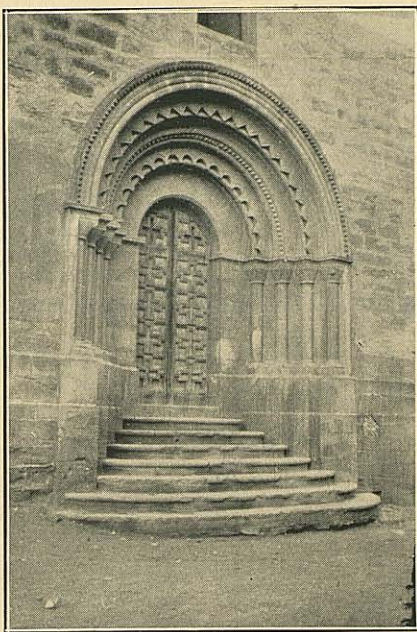
CONRAD DOMÈNECH

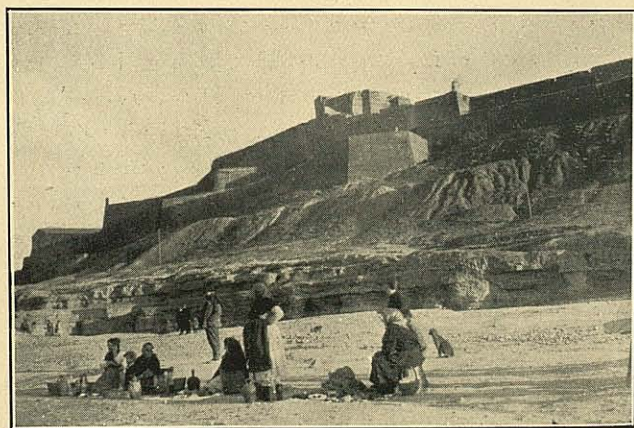
Perspectiva occidental de la Ciutat.

La vella Església de Sant Martí

Escaient portalada de Sant Martí.

Camp de Març. - Un aspecte.

Torres de la partida de Moncada

(Horta de Lleida)

ELS nostres hortolans als qui encara no ha arribat l'inici de bon gust per l'edificació, despertat en el radi ciutadà, viuen en un tipus de construcció rudimentari, hàbil solament per xoplugar el més indispensable.

L'habitació del nostre hortolà és el camp i cuida més l'embelliment dels bancals que el de la torre.

Canviarà de criteri, quan la mutació ja iniciada en la ciutat, li ensenyi la conveniència de posseir una llar amb un mínim, al menys, de comodiament i de bellesa.

Davant de «Jordi»

L'anunci de la imminent aparició d'un nou setmanari infantil va causar espectació entre grans i petits. S'en deien tantes coses, la quantitat i la qualitat dels anuncis havien assolit unes proporcions tan desacostumades, la capacitat financiera del seu editor feia possible tantes realitzacions, els noms aplegats a la seva redacció gaudeixen, com a literats, tant de prestigi, que tot plegat explicava i justificava l'espectació produïda.

Els dos fills petits nostres, el dia assenyalat per la sortida del «Jordi», van arribar a casa mig desbocats. El primer que feren, en entrar, fou obrir uns ulls com unes taronges i, mirant per tot, preguntar on era el «Jordi» i, sense esperar resposta, correr d'un lloc a l'altre cercant, com folls, el somniat setmanari. Val a dir que ningú no els havia excitat ni refrenat el seu daller; el seu entusiasme no tenia altre origen que l'anunci persistent que cada dia i per tot els saltava a la vista, anunci que el més petit retallava cada dia i el guardava gelosament besant-lo i parlant-li com a un nou amigueta.

Aquesta petita escena possiblement s'ha produït a moltes llars. Això donarà idea de la transcendència, de l'alta missió i de la responsabilitat que concorren en el nou setmanari. El petit de casa, en veure'l no va saber expressar la seva emoció d'altra manera que posant la galta damunt la capçalera del «Jordi» per a copsar la sensualitat del contacte material i, talment com si esperés una besada de la simpàtica figura creada per Obiols.

I bé, ja ha sortit el «Jordi», ja el tenim

damunt la taula, davant nostre. Quin és el nostre comentari sintètic? El mateix que Pau Iglesias va posar al cèlebre discurs de sinceració de Lerroux: «No me ha convenido su señoría». La lectura i la revisió de «Jordi» han causat en el nostre interior un veritable esfondrament. Provem d'explicar les causes.

Discutim les coloraines del nou setmanari. El vert i vermell, mal siguin atenuats, no responen a cap criteri depurat, com no sigui a la moda actual de voler imitar l'estètica del ventall de cartó i canya, dels goigs i les imatges populars il·luminats a la trepa, procediment vell i primitiu, acceptable solament a l'època en que a les arts gràfiques no es coneixia la tricromia, l'afset i el gravat buit. Es un art de senyor Esteve i de la Marieta de l'ull viu. Neguem que la ressurrecció dels procediments empírics de les arts gràfiques tingui cap influència pedagògica lloable. Si no fos així, lògicament hauriem de reconèixer que en aquest art hom va endarrerar, i això no és cert malgrat el barroquisme decadent i el cubisme deslloriat que neda en absentia, wisky i cocktails.

Per raons semblants rebutgem els boixos. Acceptem el boix com a document d'arxiu, però mai en un periòdic infantil modern que fatalment devé un model d'imitació, que és un element de formació estètica del noi. Per alguna raó han caigut en desuetud les auques de redolins. El noi necessita models—o il·lustracions, si voleu—modernes, perfectes, belles, no la ressurrecció dels dibuixos anacrònics tan ingenus com convencionals.

Els dibuixos de Lola Anglada tan bé com permet el treball que il·lustren. Els

d'Apel·les Mestres molt bé, però se'n podien haver triat d'altres menys coneguts; aquests han estat publicats ja massa vegades. Els de l'article «Com dormen les bèsties», alguns, lamentables, altres bé... si fossin al·ludits en l'article. El gravat de la gàrgola sembla un trenca-caps. «On és el cavaller». Les caricatures de l'Apa mancades de gràcia per complet; a més estan, en absolut, dintre l'ortodòxia «Patufística». Aquell noi que vol pegar a un senyor que llegeix el diari, és digne de «L'Hotel Ritz i l'Hotel Rots». Per aquest viatge...

L'orla de la primera plana, oferta al noi com element suggeridor de motius ornamentals, seria tolerable, encara que massa senzilla i mancada en absolut de novetat, però el fet que els mateixos afrosos motius siguin emprats com elements ornamentals de tot el periòdic, demostra que la susdita orla no respón a cap criteri pedagògic, ni gairebé d'altra índole, sinó al de la *moda* de que parlavem suara.

La impressió deixa molt que desitjar. L'exemplar que ens ha pertocat està pésim de registre. El vermell, a la plana central, fuig sis punts, a la del darrera està bé, a la del davant ve gran, i el verd de la penúltima s'en va deu punts, el qual vol dir que no és un full mal marcat, sinó mal ajustat de contramotllos. A més, surten molts espais i hi ha planes brutes.

Però, on «Jordi» cau sorollosament és en la seva part literària. L'acord de deixar anònims tots els articles el trobem deplorable, però ens situa millor per a parlar-ne sense coaccions.

«El Veler misteriós o el Motor i la Vela», a quin criteri respon? Què significa? Què vol suggerir? Què vol dir aquella excentricitat de l'hipnotisme col·lectiu? Creu de-bo de-bo la Direcció de «Jordi» que aqueix article és apropiat per als nois?

«Teatre de Putxinel·lis» estaria bé entre

la campanya que actualment es fa per a aixecar el teatre; en una revista infantil està completament fora de lloc.

«La cacera silvestre del gàtet silvestre» està absolutament mancada de gràcia, de il·lació en els fets i d'originalitat.

«El primer concurs de Jordi» molt ben orientat, però mal enfocat. Hi ha preguntes, com la del retrat de l'àvia, el moble vell, el llibre i les cortines, mal plantejades, que no originaran el que el seu autor es creu. A més, el concurs està fet de tal manera que deixa lloc a la trampa; hi pendran part més persones grans que petites.

La poesia de'n Carner impròpia per a nois.

* * *

«Jordi» ens ha causat una desil·lusió extraordinària. No creiem gaire possible que els redactors del nou setmanari es superessin a ells mateixos; no esperàvem pas que de sobte els vingués la traça, que fins a l'hora present els desconeixem, per a fer literatura infantil, però com que els sabem homes de talent, no creiem impossible el fet. L'aparició del setmanari ens ha decebut completament. Ha fallat la nova temptativa, la que més garanties oferia, la que feia concebir més esperances.

Menys mal que si la Redacció de «Jordi» reconeix l'errada, en aquest cas esperem encara bons fruits del talent dels seus redactors, però el fet que s'hagin publicat articles lloant el contingut del primer número és un mal símptoma, perquè dona lloc a suposar que aquests senyors creuen que un periòdic infantil ha d'ésser això, que la literatura infantil ha d'ésser això, que l'art per a infants ha d'ésser això. I si ho creuen estan fonament equivocats.

Tenim anys d'experiència de coses dels petits, sabem el que els plau i el que no. Els plauen moltes coses dolentes, però

també frueixen amb les bones. Son assequibles a la grolleria, massa assequibles, però també tenen molta sensibilitat per copsar les manifestacions refinades. L'èxit dels contes d'Andersen, de moltes adaptacions de les obres mestres editades per R. Araluce, d'«El llibre de la Jungla», de les rondalles de Grim i Perrault, dels contes d'«El Conde Lucanor», entre molts altres, son uns testimonis prou eloqüents per a demostrar que no cal recórrer a les grolleries per afalagar el gust dels nois. En «Corriere dei piccoli» havem trobat coses meravelloses—coses només, no tot—que han agradat extraordinàriament als nois. No obstant, «Jordi» no ha tingut en compte per a res els patrons de les belles, de les bones coses fetes per als nois; ha fet una literatura i una presentació a gust dels seus autors, com una disfressa molt a gust de les mamàs, però que és una tortura pel dissortat petit que l'ha de portar.

Catalunya, que tants escriptors té, no en té cap que s'hagi volgut o sabut adaptar a la literatura infantil, que sàpiga dir les coses bellament, però senzillament, sense preciosismes, sense maquillatges, sense

tortures literàries ni esforços per a demostrar una gràcia que no té ni sent. Però, ni que aquest escriptor es revelés n'hi hauria prou, perquè encara que el bell dir sia un element importantíssim, és infinitament més important el que es diu, el tema a tractar, el tema que prescindeixi d'una vegada de l'entremaliadura poca solta, de les aventures inversemblables d'un noi prodigi, omniscient o rebec, com també de les sensibleries pomellístiques. Al marge de tot això hi ha els bells patrons de que parlàvem, si és que manca la inventiva per crear motllos nous, cosa, per altra part, molt difícil.

De totes maneres, quin remei ens queda? nosaltres deixarem encesa nostra llàntia davant de «Jordi», desitjant ardentment, intensament, que la llum baixi a les intel·ligències i als cors dels seus redactors perquè el nou amiguuet dels nostres fills s'instrueixi, es purifiqui i s'orienti vers uns nous viaranyes als quals, ara com ara, hi està completament girat d'esquena.

A. SABATER I MUR.

Barcelona-24-II-1928.

Temes pedagògics

De cara a la vida

II.

«Els homes no es diferencien tan pel talent com pel mètode amb que cerquen la veritat.»

Descartes.

«Un coix que va pel camí dret, arriba abans que un corredor que s'extravia.»

Bacón.

ANEM a pams. La tasca de l'escola no deu restar dins de les quatre parets. Ha d'eixamplar-se, ha de prendre proporcions graduals de cara a la vida, dins d'una inquietud sense fites. Pobre de l'educador que no té això en compte! Cairà en un cercle viciós d'ensenyaments encaixonats i l'esperit no veurà obertes les portes de les grans possibilitats del demà.

Cal que el mestre es documenti bé, que begui en les fonts d'excel·lents tractats de pedagogia; però quan hagi fet això, ha d'emmotllar els estudis a la única pedagogia viva.

L'ambient, les circumstàncies de l'hora que es viu, el caràcter dels que envolten, els costums, ens diran la veritat de la nostra tasca per damunt de tractats que no poden tindre adaptació dins d'un marc universal en la seva valor portada a les aplicacions particulars.

**

Agafem un caire: l'educació moral. Tasca complexa, delicadíssima. Amagar la veritat—aqueixa veritat que va de cap a la relació de l'home amb la dona, en el sentit d'una intervenció sexual—entenem nosaltres que és un disbarat dels més groi-

xuts. Malauradament, creiem que els que pensem així som minoria.

No cal pas dir als nens les coses pel seu nom, amb tota la seva nuesa. Es poden buscar maneres que, fent obrir els ulls de l'enteniment, deixin a recer la decència que deu presidir totes les coses de la vida. Per evitar els perills, s'han de conèixer.

Això és més clar que la llum del sol. Si donem als nens una idea mixtificada, fictícia, amb la cobertora d'una moralitat mal entesa, anem de cop a la confusió i a mentida. Tot això sense comptar que els nens ens faran, ben sovint, preguntes que ens deixaran més que parats. I si hem partit d'una base falsa, forçosament hem de seguir responent a base d'incerteses, de nuvolositats. I ai, quan el noi posa uns quants anys més i comença a destriar idees i a obrir els ulls a la veritat! Moltes vegades—quasi sempre—ja porta en el seu organisme, els gastaments que li han ocasionat aqueixa educació errònea.

Tenim al davant, transcrita íntegrament, la conferència donada per la gran pedagoga italiana Na Maria Montessori, l'any 1914, a Roma, amb motiu del Curs Internacional Montessori. Es un treball documentat, digne de la vàlua d'aqueixa dona admirable. Diu, referint-se a un dels

molts aspectes de l'educació moral: «Amb la paraula *consciència*, mercès a la generalització que n'han fet avui els psicòlegs, se significa el fet d'advertir qualsevol fenomen que s'esdevé dintre de nosaltres; en canvi, aquesta paraula és delimitada pels moralistes religiosos a aquella espècie d'orgue sensorial, si volem dir-ho així, intern, *sine materia*, que ens fa tenir aquelles sensacions de plaer i de dolor en relació amb el be i amb el mal. Podria dir-se que així com la llum i la foscor, una nota estrident i una nota harmoniosa, fereixen de manera completament oposada els nostres orgues externs del sentit, així hi ha fets i accions que impressionen aquesta *consciència* nostra, determinant *sensacions* oposades.

Mantenir viu, afinar aquest poder de sentir el be i el mal: heu's-aquí la base fonamental de l'educació moral.»

* *

El be i el mal! Té una amplada tot això! Uns el distingeixen d'una manera; uns altres d'una altra. I, encara, entre mig, hi ha gradacions.

Però hem d'anar a parar a aqueixa veueta interna que ens diu: «això està be; això està malament». La consciència no s'equivoca.

El que passa és que, amb el daler de realitzar les coses d'acord amb la nostra dèria, volem demostrar-nos nosaltres mateixos que «allò no és un mal». I si, volem obrar d'una manera contrària al dictat d'aqueixa veu de dins, pitjor; serà que ja ens aboquem a la maldat, perjudicant els semblants per afavorir-nos nosaltres. Així ho sembla; però s'ha de portar al convenciment del nen que, a la llarga, l'obrar malament sempre ocasiona un perjudici i és una ensepegada grossa en el camí de la seva personalitat de ciutadà.

* *

Com la moral, tot: de cara a la vida.

L'ahir per a cercar-hi antecedents d'herència, ensenyances a base de l'encert o de l'equivocació i altres causes i raons generatives. L'avui per emmotllar a aqueixes ensenyances la nostra tasca educativa, preparant fermament, vigorosament el demà.

Així, també, la història, coneixement del passat. Despullar-lo d'aquell encarcament de dates i successions catalogades que són el més gros defecte de la majoria dels manuals que corren per les nostres escoles elementals i fins superiors. I encara, la història enllaçada amb la Geografia.

A veure? Vinguda dels grecs a Espanya? Què es ço que van deixar, com a valor de civilització, els seus antecessors els fenicis? I els íbers i els celtes? Una pinzellada general amb tota cura. I treure'n aplicacions per la vida dels pobles. Sense complicacions. Fugir sempre de l'enfarfec. Situar els fets. Fixar les idees. Portar-les a la vida. I el mapa i l'esfera que representa la terra, al davant, quan no es pot actuar damunt del mateix lloc on van succeir els fets.

Intuïció, res més que intuïció. Pestalozzi aixeca tota la seva pedagogia damunt d'aqueixa pilastra. «Com ensenya Gertrudis els seus fills» és tot un pa de intuïció. Aquelles cartes d'una didàctica immillorable ens donen un camí de fecunditat en la tasca educativa. Comeni també ens marca una direcció entenimentada.

Anem del poble nadiu cap al món. Fem-ne la història. Analitzem l'obra dels seus fills predilectes. Quines llums han portat? En qué s'han distingit? Enlairar la seva memòria. Dir als nens que procurin imitar-los. Parlar de l'esforç i de la perseverància.

I tot això, com aquell que juga, sense adoptar un gest de superioritat, ni emprar paraules inflades. Senzillesa, res més que

senzillesa. Posar l'ànima nostra al contacte de la dels nens i fer que l'escola vibri i sigui escalfor i benestar.

* * *

Espigolem. Anem a trucar les portes d'Herbàrt. Ens obrirà amb una senzilla magestad. Entrem-hi i escoltem; «Totes les concentracions deuen fusionar-se dins de la reflexió i la vida sempre nova ha d'engendrar sempre de nou l'escola. Així passa realment en els temps en que hi ha homes reflexius que saben cultivar els fruits de la vida.»

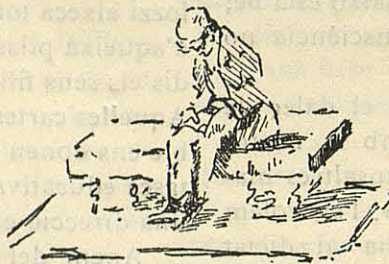
* * *

Mireu si les parets de l'escola hi ha que foradar-les continuament amb aqueix esguard amplament humà que cerca en

l'avenir les possibilitats d'aqueixos nois que han d'ésser homes i que posen els pares en les nostres mans! Els pares! Ai, quina cosa acabem de dir! Quin entrebanc hi trobem, els mestres, en els pares! Val més no estar educat que estar mal educat. I hi ha tants pares mal educats! Hem de fer, a l'escola, la feina d'educar els nens, contrarrestant l'obra moltes voltes oposada dels pares... En lloc de col·laborar, entorpeixen. Voleu major calamitat?

Si no us sentiu folrats d'heroïsmes, no feu de mestres. Si en feu, que la vostra escola sigui una mena de trinxera educativa. I sapiguen enlairar-vos per damunt de tot, de cara a la vida, sapiguen encendre dins de l'ànima dels nens la flama de la seva personalitat.

FERMI PALAU CASELLAS.

Apunt de J. Sanàbria

Panorama

I CHESTERTON?—Segons un plebiscit organitzat entre els seus lectors per un gran setmanari anglès, per tal de saber qui són, entre els actuals vivents, el sis anglesos més dignes de la immortalitat, guanyaren els següents:

Rudyard Kipling, Thomas Hardy, el marescal Haig, Sir Oliver Lodge, Lloyd George i G. Bernard Shaw.

I Chesterton? No, no hi figura, com veieu. En canvi hi ha Shaw, que viu ideològicament, als antípodes de l'autor de l'*Home perdurable*, amb el qual, junt amb Wells, polemitza constantment.

Gran decepció per J. M. Junoy, el pare Miquel i el seminarista J. M. Capdevila. Gran confirmació, però, del judici que per ací n'hem format molts; que el prestigi, popularitat i pes específic de l'humorista anglès, fins a casa seva, és cosa a rebaixar considerablement.

En canvi, com a índex orientador de l'actual mentalitat anglesa, cal remarcar que entre el sis afavorits hi figura Sir Oliver Lodge. Al savi professor de física de Birmingham no el sabiem tan popular, i no pas, certament, perquè la seva vàlua científica no sigui de tota categoria. El més probable, però, és que si Lodge no fos, com és, un eminent estudiós i un constant defensor de l'espiritisme, no hauria guanyat l'honor de la immortalitat...

Signes del temps.

CAL PENSAR-HI.—L'enderroc de la vella casa del passatge d'Arajol toca al seu terme. Ell ens ha permès constatar, dia per dia, com del vell edifici de la Paheria ja no se n'aguanta gran cosa, poc més de la

façana que mira al riu, i una part de l'antic cos. Problema: qué farem, ara? Reedificar-ho tot amb el peu forçat del poc que resta? Tirar-ho a terra i fer una nova Casa Consistorial? I si és així, on com i quan?

Lleida deuria començar a pensar-hi; ens semblaria ben oportú que s'iniciés una enquesta en tal sentit. Solucions no en mancarien: fer al mateix lloc el nou edifici reconstruint la façana principal; a l'altura de l'edifici de l'Almudí; als terrenys guanyants al riu vora la Gota de Llet, fent desaparèixer aquell monstuós balandram del mercat de Sant Lluís; al vell edifici de l'Audiència; al solar immediat al teatre Vinyes que podria cedir l'Estat...

Apa, periodistes, a la feina; empaiteu la nostra gent representativa i que vinguin orientacions artístiques i econòmiques.

La cosa s'ho val.

ESCOLES.—Ben oportunament, o inoportunament, (segons els gustos), *La Veu de Catalunya* ha retret el paral·lel de l'obra escolar municipal realitzada a Barcelona de 1917 a 1923, i de 1923 a 1927. Aquells pèssims ajuntaments de la vella política, dedicaren a edificis escolars, en l'espai de temps esmentat, una futtalada de mil·lions; en canvi de 1923 a 1928, unes dues centes mil pessetes.

El fenomen probablement no és privatiu de Barcelona. Guardades distàncies, Lleida podria dir quelcom semblant. Hi ha el record de l'Escola-Jardí dels Camps Elisis; hi havia l'esperança del Grup de la Rambla d'Aragó.

Ara... ara els hi agraïriem que ens di-

guessin si saben alguna cosa. I en bona fe que el problema és inajornable, si es te present que a Lleida, a la vora del cinquanta per cent de nois i noies en edat escolar no poden anar a estudi. Són de sis mil a set mil els que deurien freqüentar el temple de Minerva; no creiem que les nostres actuals escoles en puguin encabir, ben apretades, més de tres mil.

Ens sembla que hi ha analfabetisme per estona.

NO HO SABIEM.—S'anuncia—les desgràcies mai no venen soles,—la pròxima aparició d'un nou rotatiu català, catòlic. Hi ha un mecenes que s'amaga, hi ha un director, hi ha uns clergues moderns bregats en les tasques del periodisme, hi ha una gentada que ho espera amb daler, no manca més que la maquinària, que vindrà aviat. Serem feliços, heus'ho aquí.

El bo és que aquests dies, amb el reclam de premsa que ja s'hi ha fet, ens hem assabentat d'una cosa, millor dit, de dues coses:

Que l'opinió *centre* a Catalunya, ja està representada per *La Veu*.

Que l'opinió *esquerra* també te un diari: *La Publicitat*.

Francament, no ens en havíem adonat. *La Veu*, centre? Junoy, Mossen Riber, M. de Montoliu, Duran i Ventosa, Capdevila, Bertran i Pijoan centre? No ho hauríem dit mai.

El pretés espuerrisme de *La Publicitat* resulta més xocant. Molts ho esperaven, coneguda la filiació ideològica dels seus habituals redactors i col·laboradors. De Rovira i Virgili, Pla, Carles Soldevila, Olwer, Guansé, Bellmunt, Sacs, qui suposaria altra cosa? De fet, però, aquests eminents escriptors, quan ho fan per *La Publicitat*, amaguen o dilueixen el seu esquerrisme. No tracten mai temes que puguin

comprometre. No esvaloten el galliner. Escriuen, tot el més, en liberal, posició espiritual ben distinta de l'esquerrisme. Però avui, ésser liberal, ja és una qüestió de bon to, i sols viuen fora d'aquesta zona ideològica, els residus d'un primari i prehistòric sentit de la vida. Liberals són, avui en dia, *La Epoca* i *La Vanguardia*, per exemple, i a ningú s'acudiria classificar aquests darrers periòdics com a esquerrans, en les planes dels quals, per altra part, podrien inserir-se, sense perill d'alarma dels seus lectors, la totalitat dels escrits que apareixen en el vell diari del Passeig de Gràcia.

Ultra aquesta constatació general, indicadora del no esquerrisme de *La Publicitat*, n'hi ha moltes d'altres a fer, demostrativament.

Preném un diari ben conegut, *El Sol*, de tèbia però franca orientació esquerrana. Quants articles d'Ortega i Gasset, Lafora, Araquistain i Baquero, per exemple, serien impublicables a *La Publicitat*? Moltíssims, amb tot i la seva moderació. Es recorda l'actitut de *La Publicitat* i la de *El Sol* durant la revolta del clergat de Mèxic? El contrast fou punyent: les informacions del diari català eren tendenciosament catòliques, o venien a posar en dubte la justícia amb que el poder civil d'aquell estat sudamericà procedia contra els privilegis de l'església; *El Sol*, ben diversament, a través d'una completa i imparcial informació, es situava obertament contra els bisbes revolucionaris de Mèxic. Un altre fet ben significatiu consisteix a retreure les freqüents embestides de *El Sol* al *Debate*, quan aquest representant de l'esperit intolerant i reaccionari, comet alguna de les seves freqüents atzagaiades. I preguntem: és imaginable una actitut semblant de *La Publicitat* a Catalunya? Seria viure fora de la realitat suposar-ho.

I finalment, no resulta incompreensible l'actitud de *La Publicitat* davant l'anunci que anava a sortir un setmanari d'esquerra, *L'Opinió*? Hi ha fet una plena conspiració de silenci, i això que el periòdic s'anunciava com a ben pairal (per emprar l'eufemisme de moda), i redactat per joves quina honorabilitat fa parella amb llur modèstia. Si s'hagués tractat, en lloc d'una publicació d'esquerra, d'un llibre d'auques i ventalls d'un poeta rural, les lloes no haurien mancat. Compari's amb la propaganda feta a *Jordi*, que precisament pel molt que *La Publicitat* ha vantat, esperem que anirà a missa cada dia de precepte.

A ningú més que a nosaltres sabrà greu declarar que un periòdic escrit pels habituals redactors de *La Publicitat* no és un periòdic d'esquerra. Si un diari en el que hi escriuen Rovira i Virgili, Carles Soldevila, Pla, Bellmunt i Sacs no resulta d'esquerra, qui el farà a Catalunya que pugui reunir les seves innegables dots d'escriptor i el seu prestigi? I si són esquerrans per dins, d'ànima, essencialment, i si creuen, com nosaltres creiem, que aquesta orientació és salvadora pel destí del nostre poble i per la salut dels seus fills, com po-

den dissimular-la aigualir-la, dedicant-se còmodament a escriure de flors i de núvols, de sionisme i de folklore, de franciscanisme i de Iugoeslàvia?

Quan s'anuncià l'aparició de *La Nau* tinguérem, eterns il·lusos, alguna esperança. Creguem que En Rovira i Virgili, sense la pressió dels accionistes beats de *La Publicitat*, sense engúnies de trencar la digestió dels micers Bofill i Mates, amb pregonada independència econòmica, faria un diari d'esquerra que tanta falta fa. Ens hauria sorprés, francament, un diari català estil *Quotidien* o *L'Oeuvre*; però sí quelcom que s'hi atancés. Romanosos! El vell federal, l'ardent polemista de *La Justícia* ens ha decebut completament,—en el sentit que ja es compren, és clar—i com deia *La Campana de Gracia*, a Catalunya, un nou periòdic catòlic no cal, car ja n'hi ha tres: *La Veü*, *La Publicitat* i *La Nau*.

Repetim ho, *La Veü* centre? *La Publicitat*, esquerra?

Lload sia Déu! Quines coses es senten de tant en tant!

VÍCTOR DE MONTRIOG.

Llibres i Revistes

«*Excelsior*».—*Novel·la*.—*Marçal Trilla i Rostoll*.—*Edicions del «Diari de Mataró»*.—«*Excelsior*» és una novel·la feta amb dues alenades: la primera, concreta i esperançadora: la segona dil·luïda i desviada.

Hi ha una cosa a esbrinar. O ens enganya el novel·lista o és el protagonista qui primer s'ens presenta com una ànima aventurera per resultar després un ésser ple de prejudicis i disposat a romandre sota el primer esguard de dona que l'enlluerni.

De les dues meitats d'«*Excelsior*» nosaltres ens quedem amb la primera. Hi ha pasta humana. L'altra és una cosa de circumstàncies que palesen que l'autor no ha anat allí on volia, ans bé s'ha vist lligat per figuracions que s'han anat fent distanciades del nervi de l'acció i s'hi ha lliurat sense el determini d'arribar a un fi preconcebut.

En realitat el desenllaç no està resolt. El mateix acaba que podria continuar indefinidament; més sembla, però, que vagi a continuar que no que aparegui el mont final.

La figura central—una mica perjudicada de minuciosisme—comença fent-se interessant i poc a poc s'ens va escapant dels dits per anar a confondre's en un pla d'aigües mortes.

D'aquest minuciosisme s'en ressenten també totes les escenes.

Tot el que té de fort i ben vist en el moment de fer coneixença amb la Princesa i encara fins a l'escena de l'hotel d'Argentona, ho té d'inconcret i poc humà a mesura que Jaume va lligant el seu perfil al dels forasters.

Els personatges secundaris són borrosos i indefinits. Inclús el mateix Karl resulta d'una pedra picada poc picada. La Mundeta és una figura inexplicable des del moment que se li comença a fer intemperant l'amor fins a la fi. Per contra, quan l'autor fa l'inici de l'amor, resulta una pinzellada humana dolça i tova.

Hi ha una excepció: el Sr. Font. El pas d'aquest personatge és l'encert més ben trobat del llibre. És una figura plena de caràcter i psicològicament ben arrodonida.

El protagonista, Jaume, està fet de dos troços, car el Jaume de la casa de dispeses és totalment oposat al Jaume secretari de la princesa.

L'obra fa l'efecte d'un cos que suporta el pes de

moltes afegidures. Hi ha planes senceres que si s'arranquessin del llibre, aquest faria un gran guany de lleugeresa.

Aquest excessiu detallisme que en la majoria dels casos emplea el Sr. Marçal Trilla, no aclareix res del curs de la novel·la, ans l'afeixuga inútilment.

De més a més és mancada d'ambient. Millor dir: traïx l'ambient que pot gustar-se ben perfilat en les escenes de la casa de dispeses.

El misteri que envolta la personalitat d'Irma fins el moment que hom comprova que és princesa, per bé que amb un fort regust de protagonista de «*Mare Nostrum*» es manté per la seva qualitat.

Repetim que el que ens ha fet veure condicions de novel·lista en l'autor d'«*Excelsior*» és la primera meitat del llibre.

Marçal Trilla és un bon narrador, fàcil de dicció, però poc fet a cenyir les accions i a obrir camins a les passions.

La seva facilitat per dir coses li fa trançar històries retrospectives que agrega als personatges i a les escenes amb evident perjudici de la seva agilitat.

No és emocionant, però és correcte.

Una altra producció de Marçal Trilla ens farà dir coses més afalagadores. N'estem segurs.

«*El Curandero del barri*».—*Emili Graells i Castells; Biblioteca «Iluro», Mataró*.—Es tracta d'una obreta còmica en un acte, representable per homes sols. L'autor, exposa, una vegada més, els remeis irrisoris d'un curandero i la seva miserosa fi. Presenta personatges que fan riure a estones i fa pensar, al primer intèrpret, com és il·lícita la seva manera de fer diners, enganyant els clients que acudeixen a les seves visites.

S'acaba que un inspector el porta, amb el seu dependent, a la presó. En resum, és distreta; prou clar ho justifica l'haver estat representada per més de set entitats diferents.

El Llibre en la Cultura Social.—Hem rebut aquest opuscle bellament editat que conté la conferència que amb aquest títol, donà el batallador J. M. Mir Mas de Xexàs al Centre Obrer d'Olot, el dia 21 de Gener de 1928.

«*Revista de Catalunya*».—Publica interessants articles de Carles Pi i Sunyer; F. Valls i Taberner; Ferran Soldevila; els emocionants «Camins de França» de Puig i Ferrer i els consegüents «Sagitari», «Nòtules», Cròniques Catalanes, Les Lletres, L'Art i Periòdics i Revistes.

«*La Riuada*».—Aquesta revista de Mora d'Ebre, en el número del 15 de Febrer, recensiona amplament la personalitat del qui fou genial escultor, fill d'aquella vila, Juli Antoni, amb motiu del nové aniversari del seu traspàs. Es digna d'elogi la tasca dels components de «*La Riuada*». L'avalen escrits de A. Bladé Desumvila, M. Rouret Callol, Enric Lluelles, Victor Català, Joan Forment, J. Jesuald Bladé, Enric Llorenç Salazar, R. Nogués Biset, Jordi Montseny, Salvador Roca i Roca i R. Dalmau Ferreres.

«*L'Opinió*».—L'aparició d'aquest setmanari ha revifat les esperances de tots aquells que cercaven endebades en el camp de les nostres publicacions aquella orientació franca i sincera de la ideologia esquerrana.

L'esquerrisme de pa sucat amb oli que ens obliga a empassar certa premsa titulada progressista, és un esquerrisme fraudulent i encara nominal. L'opinió sanament liberal de Catalunya necessitava una fulla impresa en la que se hi retrobés; unes lletres sinceres que parlessin directament a la seva consciència, cansada ja de temps per haver d'aguantar tans equilibris.

L'opinió liberal de Catalunya necessitava un portaveu i l'ha trobat en les nobles planes de «*L'Opinió*».

Que tingui llargs anys de vida.

R.

Cobejança

O, qui fruir pogués la meravella
divinament humana del teu bes,
tu, qui besant l'infant, púber donzella,
pressents el goig matern al pit encès.

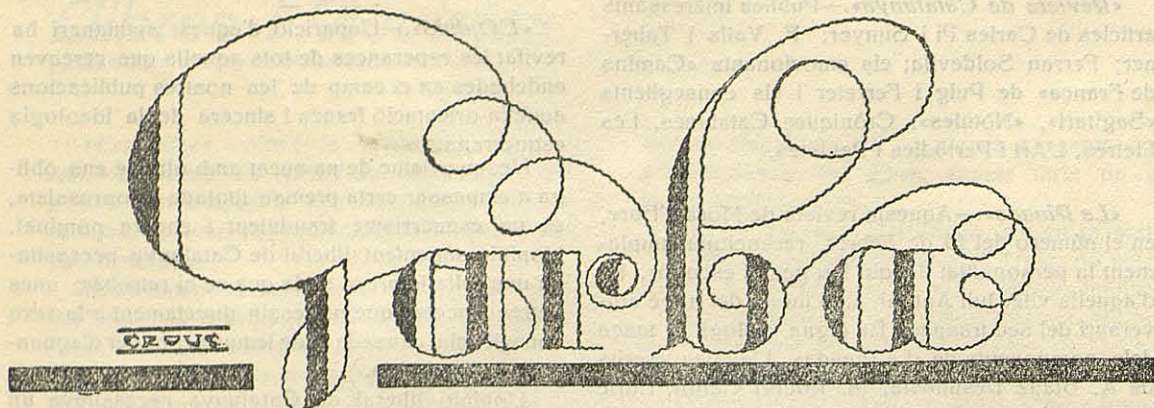
Un guspireig ignot, en ta parpella
posa frisances i lluors només.
I embadalida restes, com estrella
que l'amor de la nit no ha ben entès.

O, qui fruir pogués la melodia
casta i suau d'aquesta boca on nia
la rosa paoruga de la sang.

Qui com l'infant, en la besada pia
retut l'armor, cruel i la follia,
pogués dormir la sesta en el teu flanc.

JOAN DUCH I ARQUÉS.

L'Adolf Florensa

Els triomfs que la nostra gent assoleix dins o fora de casa, són una mica nostres també. Portem un fons comú de localisme que ens fa mirar amb orgull l'ascensió del nostres homes i mai no els sabem rellevar la condició de lleidatans baldament els èxits es descapdellin fora, perquè amb ells la ciutat se'n honora i els ciutadans també.

La premsa d'aquests dies de Barcelona ha reportat la nova que una potent entitat financiera ha comprat la illa urbana compresa entre els carrers de Pelai, plaça Catalunya y Vergara amb el propòsit d'enderrocar les cases i de bastir-hi un grup arquitectònic que suposarà un gran guany en l'embelliment urbà. El projecte de les obres del grup que s'ha de reconstruir s'ha encarregat al nostre ciutadà Adolf Florensa.

Fa dies que seguim la brillant trajectòria d'aquest arquitecte i creiem que aquesta ocasió li donarà motiu de fer una d'aquelles obres que immortalitzen un nom.

Lleida que guarda les primeres mostres de l'admirable art del Sr. Florensa s'hauria de recordar ara que aquest fet de Barcelona el posa d'actualitat, que en les dependències de l'Ajuntament dorm un somni injust el magnífic plànol d'eixampla que ell traçà amb mà amorosa i visió ampla i que res no s'ha fet encara per dur-lo a la realitat malgrat la necessitat inaplaçable que la ciutat en té.

P. B.

L'Exposició «Shum» a Barcelona

Uns bons amics nostres de Barcelona que ve-géren l'obra que «Shum» ha tingut exposada ara de poc al nostre Museu Morera, se n'emportaren amb

la bona impressió que en tragueren la idea de traslladar-la a la capital catalana.

Així ens ho comunicà breus dies després l'amic J. Roure i Torrent qui ha pres el timó per tornar realitat aquesta iniciativa.

Per tal que l'obra de «Shum» pogués figurar completa en la nova Exposició, hem demanat a tots els que han adquirit quadres a la nostra ciutat, que els cedissin fins i tant que aquesta s'hagi portat a cap, cosa que han fet amablement.

Per bé que no poguem encara donar el dia de la seva inauguració, podem anticipar que es celebrarà a la sala del moblista Sr. Busquets oberta suara amb una Exposició de Marqués Puig.

Per les referències que tenim dels nostres amics de Barcelona no dubten que la nova Exposició de «Shum» constituirà un altre èxit.

P. B.

L'Agrupació Cultural : Lleidatana de J. R. :

Altra volta tornem a dedicar un lleuger comentari a la tasca fruitosa que desenrotlla la benemèrita entitat, quin nom encapçala aquesta garba, i on s'apleguen la majoria dels elements joveçans, que senten les inquietuts espirituals del nostre segle.

Atents als esdeveniments quotidians, tan bon punt copsem algun fet, o quelcom que és ja una realitat i que directa o indirectament, influeix en la vida progressiva de Lleida, ens apremem a comentar-ho.

L'«Agrupació» fent honor a llur nom, prepara un cicle cultural interessantíssim.—Vegem sinó els projectes que, poc a poc, anirà realitzant.

Té articulades set o vuit conferències, a base d'elements lleidatans de reconeguda vàlua, destacats vigorosament en els cercles culturals de casa

nostra, plaent-nos moltíssim el poguer anunciar que molt aviat, tindrà lloc la primera d'aquestes conferències a càrrec del culte advocat i col·laborador d'aquesta Revista Ubalde Egea.

Periòdicament, escalonat amb les conferències, celebrarà sessions reservades exclusivament als socis, en les que els elements joves de la mateixa, aniran desgranant llurs primícies crítiques de llibres, a fi d'anar assolint nivell en el comentari i la lectura.

Apart d'això, té en projecte, vist l'excel·lent resultat de les exposicions «Crous» i «Shum», celebrar-ne algunes altres, que s'anunciaran oportunament.

Aquesta activitat, anirà desenrotllant-se amb regularitat, existint el propòsit de cloure aquest curs cultural, amb algunes conferències a càrrec d'homes eminents i molt coneguts.

Un bell programa que fem vots per que es desenrotlli tal com tenen pensat llurs organitzadors.

Es encoratjador aquest despertar entusiasma del jovent lleidatà, que avui ja sent la necessitat de fer alguna cosa de més positiu valor, que no el fútbol i els balls de darrera hora.

J. M.^a M.

Comentaris d'actualitat

Darrerament hom ha pogut contemplar, des d'un recer segur, la polèmica enverinada, que s'ha desenrotllat al voltant de les disposicions dels prelats de la província tarraconense.

L'«A B C» amb el seu dissonant article, fulminant l'anatema contra els acords relatius a la predicació en català i ensenyança del Catecisme, en l'arquebisbat de Tarragona, ha aixecat una polseguera fenomenal, i talment com si la tramuntana hagués fet sentir llur desencadenat brufit, la premsa de la península, tan la de dreta com la d'esquerra, hi ha volgut dir la seva opinió particular, contrastant, però, les estridències d'alguns diaris, corifeus de l'«A B C», amb la contesta serena i raonada d'altres, alguns d'ells marcadament liberals i d'esquerra.

Aquest debat, entaulat entre els portaveus més destacats de la premsa peninsular, ha posat de manifest l'elocubració aparatosa del sector més reaccionari.

Hi ha hagut periòdics que han evidenciat ademés, que la ceguera és una manifestació exarxèida, i desproveïda de tota finalitat noble.

Amb raó deia un periòdic barceloní, que a Ca-

alunya, l'article de l'«A B C», havia produït una riallada general.

Pel contrari, — deixem apart ara rotatius directament interessats com «El Debate», «El Correo Catalán», etc. — hom ha vist com «El Sol», per no citar-ne d'altres, ha sapigut situar-se en el vertader pla de discussió, raonant encertadament els motius que el porten a aprovar els acords dels prelats catalans, prescindint del prisma equivocat, amb que ho ha enfocat l'«A B C».

Fullejant la premsa comarcal catalana, hem pogut constatar que no ha passat desapercebut al nostre principat, tan apassionant debat, i així hem vist com innombrables diaris i revistes, han volgut aportar també llur opinió, remarcable per cert alguna d'ella, per la justesa de mires amb que està exposada.

Confiem que amb la nota del Govern, recomanant serenitat i indicant qui són els que han d'arreglar aquesta delicada qüestió, aquesta polèmica quedarà esmortuida i finalitzarà promptament, deixant sots el rastre d'una tamborinada d'estiu, que no ha arreglat res.

J. M.^a M.

El Centre de Lleida i de :-:les seves Comarques:-:

El «Centre de Lleida i de les seves Comarques» la residència interina del qual, Portaferriça 30 pral. resulta ja massa petita, ha contractat ben a prop de la Rambla, l'espaiós principal del núm. 9 del carrer de Josep A. Clavé, davant per davant del Govern Militar, al que té el propòsit de traslladar-se abans del dia 26 del corrent mes.

Sabem que el Centre treballa activament per tal d'augmentar el número de socis el qual és avui ja respectable.

Una col·lecció d'activitats mouen actualment l'ideari del Centre, totes elles encaminades a fer-li la vida esplendorosa i erigir-lo en la representació més autènticament elevada de les Comarques lleidatanes.

Associació d'amics del Teatre

La companyia Claramunt Adrià, s'adresa a totes les persones, siguin de l'estament que siguin i s'afeguin la idea Artística i Cultural que sigui, que sentin amor pel Teatre en ses diverses modalitats a agruparse a son entorn, per crear l'«Associació d'Amics del Teatre» a Catalunya amb el bon intent

de dignificar-lo i fer ressorgir l'afició al Teatre orientant-la per camins patriòtics i sanitosos.

L'Associació, no ha d'ésser de cap manera un lligament per ningú i estarà dividida, en tantes seccions com nuclis, (absolutament autònoms, en son règim local) se formin en cada vila, poble o Ciutat de Catalunya.

El llaç d'unió, entre totes les Seccions, serà la Revista, que editarà la Central de Barcelona, en la que hi col·laboraran, totes les Seccions que ho desitgin amb absoluta llibertat de tema, escola i tendència Artística i Cultural. Cada Secció determinarà per ella la quantia de quota a pagar, nombre i classe d'espectacle que vulgui donar-se sense que cap altre pugui pressionar-la en cap sentit.

Cada Secció tindrà son albir la seva responsabilitat.

La Central, en tot cas i mentre li sigui possible pel major nombre de facilitats assequibles, cuidarà d'agenciar a les demés.

L'objecte doncs de les «Associacions d'Amics del Teatre» es ja ben indicat i definit essen la primera tasca a realitzar l'organització mensual de termina nombre de representacions escèniques en cada associació.

L'Associació ademes cuidarà sobretot de confeccionar un Cens de totes les persones, que professionalment o por afició treballin en i pel teatre, en tota mena d'aspecte, Autor Music, Autor Pintor, Sastre, Perruquer Maquinistes, Apuntadors, Empleats Subalterns etc. etc. amb adreces, especialitats, apitituts i característiques, recabant de tots, per a colleccionar-los i fer-los publicis per mitjà de la Revista, retrats amb notes biogràfiques, per a formar un àlbum Teatral Contemporani l'original del qual s'entregarà al Museu del Teatre.

També cuidarà, especialment, per mitjà de Delegats voluntaris, de donar compte de totes quantes representacions de caràcter public o privat se donuin a Catalunya.

En fi s'intenta, dins de la més ampla autonomia, unificar l'esperit de tots els amants del Teatre, fent-los actuar en molts casos mancomunats i ajudant-se els uns als altres i sempre tots a tots i crear un invulnerable i valerós exèrcit defensor del vertader teatre.

Axi que de Barcelona s'hagi rebut un nombre respectable d'adhesions, es convocarà una reunió per nomenar la comissió confeccionadora del reglament general i particular per la capital.

Entre tan preguem a tots els homes de bona voluntat de Catalunya que cuidin de fomentar i crear

en les seves respectives localitats, les Seccions o Delegacions donat-ne compte a la Central a la que deuran dirigir-se també per tota mena d'informació que els precisi.

Preguem als habitants del reste de Catalunya que ens assabentin dels treballs que es realitzin per la constitució d'Associacions, al Colisseu Pompeia Travesera 10 Barcelona, casal de la *Companyia Claramunt-Adria*, a l'objecte de donar-ne compte a la premsa diària de Catalunya.

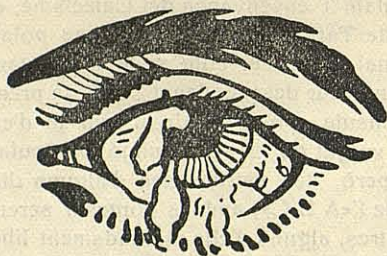
En el poble, vila o Ciutat, on no es pugui reunir prou nombre d'adherits, per crear una Associació, els individus deuran inscriure's a la Central que procurarà donar satisfacció a llurs aficions.

A tots als aimants del Teatre preguem que pel bé d'ell i per realitzar el que tots desitgem s'inscriguin tot seguit a l'«Associació d'Amics del Teatre».

Establiment que canvia d'adresa

Ens comunica el nostre amic Francesc Garcia que l'establiment de llanes i miraguano que tenia al carrer del Nort n.º 5 l'ha traslladat al carrer Cabrieny n.º 5

Aquest número ha estat visat per la censura governativa

Salvi
els
seus
ulls!

L'IRIDAL col·liri científic, guareix totes les malalties dels ulls. Un flascó 6 pessetes a totes les Farmacies. Demanéu l'interessant opuscle «Las enfermedades de los ojos» i us serà remés gratuïtament dirigint-vos a
J. URIACH I C.^{la} S. A.
Apartat 632 = = = BARCELONA.

CEREBRINO MANDRI

Verdadero específico
del dolor nervioso o
reumático, desapareciendo por
rebelde, que sea.

Cura el dolor

de cabeza,
neurálgias
(Faciales,
Intercostales,
de riñones, Ciática) y las
molestias periódicas pro-
pias de la mujer

PREVENTIVO Y CURATIVO DE
LA GRIPE
NUNCA PERJUDICA

MANERA DE TOMARLO:

Para el dolor de cabeza, neurálgias diversas, molestias periódicas de la mujer, una cucharadita disuelta en agua, una, dos, o tres veces con media hora de intervalo. En el reumatismo febril, una cucharadita tres o cuatro veces repartidas durante el día en la misma forma. En las enfermedades dolorosas crónicas han de tomarlo ocho días de cada mes en ayunas, y una o dos veces caso de presentarse el ataque de dolor. Usado en esta forma y siguiendo siempre el consejo del médico se logra vencer enfermedades dolorosas arraigadas y aliviar siempre grandemente a los enfermos.

Preparado por Francisco Mandri,
Médico y Químico Farmacéutico.

ESCUDILLERS, 6

BARCELONA

LLEGIU:

LA LLIÇÓ

DE LA

HISTÓRIA

(Cap a un mon nou)

de JOSEP LLORD

De venda: Quiosc de V. Caselles

Plaça Llibertat - LLEIDA.

LLEGIU

Els enigmes de la Psicometria

d' ERNESTO BOZZANO

Traducció, notes i pròleg del

Dr. HUMBERT TORRES

Caramels "L'ARC"

DEMOCRACIA, 26

LLEIDA.

Llista d'adreces útils que recomanem

Acadèmies de Comerç

ACADEMIA MARTINEZ.—Comptabilitat - Comerç - Idiomes.—Rambla de Ferran, 36-2.º - Lleida.

Advocats

LLUIS COMPANYS JOV E.F. Rambla Catalunya, 15, 1.º — Barcelona.

Cafés

GRAN CAFÉ DEL COMERÇ. — R. Ferran, 2 Lleida.

Cases de Canvi

M. SALA ROURE. — Rambla Ferran, 4, pral. - Telèfon, 518 - Lleida.

Col·legis

ESCOLA BALMES.—Primera Ensenyança - Batxillerat i Magisteri.—Rambla Ferran 36-2.º - Lleida.

Corredors de Comerç

ENRIC BORRÁS MELGOSA. — Clot de les Monges, 8 pral- 2.ª - Telèfon, 499 - Lleida.

MARIUS SOL MESTRE. — De 10 a 1, Banc d'Espanya - Rambla d'Aragó, C., entressol - Lleida.

Electricistes

CLAUDI BAIGET.—Maquinària i materials elèctrics, vendes al major i detall. — Plaça Llibertat, 2 Telèfon, 38 - Lleida.

OCTAVI PEREÑA. — Màquines i material elèctric. - Baixada de la Trinitat, 6 - Lleida.

MIQUEL RIBELLES.—Fars i instal·lacions elèctriques per a llum i força. - Parallamps, Acumuladors, Transformadors i Reparació de Gramòfons. - Clavell, 5. - Lleida.

Ferreteries

JOSEP ALMACELLAS. — Porxos de Baix, 11 i 12. - Lleida.

Fusteries

MOBLES FREXANET. — Rambla de Ferran, núm. 37. - Lleida.

Impremtes

IMPREMTA PAGÉS. — Avinguda Blondel, 33 Lleida.

Llevadores

MERCÉ BUSQUETS. — Professora en parts i Cirurgiana. — Plaça Constitució, 4, 4art - 1.ª— Lleida.

Merceries

EMILI DURÓ SOLANES.—Magatzems de Merceria i novetats. - Plaça Sal, 8 - Telèfon. 302. Lleida

Metges

E. TWOSE. — Especialista en enfermetats de la boca i dents. - Telèfon, 367. - Plaça de la Sal, 17 principal - Lleida.

Mosaics

FRANCESC NADAL. — Fàbrica de Mosaics (la més antiga de la Capital) Passeig de Prat de la Ribera. - Telèfon, 546. - Lleida.

Música i Pianos

JOAN GUARRO.—Cavallers, 66. - Lleida.

Recaders i Transports

LA PALLARESA. — Agència de Transports. — Carrer Cabrinetty, 15 - Lleida. - Telèfon, 232.

R. SETÓ I FILLS. — Recaders directes i diaris a Barcelona en combinació amb les poblacions més importants d'Espanya. - Barcelona: Montlleó, 217. - Lleida: Estererfa, 4.

Tallers

CICLES MAZARICO. — Bicicletes vàries marques. - Accesoris, Vendes al comptat i a termini. Rambla de Ferran, 11. - Lleida.

JOAN VILA.—Tallers de Fundició i Maquinària. Cardenal Remolins, 8 - Telèfon, 107. - Lleida.

Tocineries

RAMÓN FARRÉ.—Tocineria. - Especialitats en pernills i embutits. Carme, 62, Telèfon, 300 - Lleida.

llanes i Miraguano

Borres - Crin vegetal i tot

el referent al ram de Matalasseria

Francesc Garcia

Matalassos de totes menes

Màquina especial

per ablanir llanes i borres

Magatzems: Cabrinety, 5

..... Telèfon, 65 .....

Apartat Correus, núm.º 40

Lleida.

Relloctes elèctrics MORÓN.

Pauli Costa

Reparació de bàscules

Treball garantit per dos anys

Taller: Passeig Pi i Margall, 14

Per encàrregs: Telèfon, 560

LLEIDA

Ferros ** Ferrreteria ** Carbons

Magatzems FLORENZA

BLONDEL LLETRA I

LLEIDA

Relloctes de torre MORÓN.

Joan Porta

Corredor de Comerç col·legiat

Plaça de la Sal, 13 i 15 pral.

Telèfon, 341. -- LLEIDA

FÀBRICA DE PEDRA ARTIFICIAL
MOSAICS HIDRÀULICS

DE

JOAQUIM SIMÓ

Plassa del Pintor Morera, núm. 4
(enfrent del Musev) - LLEIDA.

Es faciliten tota classe de pressupostos.
Especialitat en Ciment Armat. — Dipòsits i
Rentadors. — Vigues. — Terrasses. — Ponts. —
= = Tubertes de totes classes. = =

"La Industria Leridana"

Fàbrica d'Anissats

LICORS - XAROPS - SABÓ - OLIS D'OLIVA I DE BRISA

PERE MOR

Especialitats de la Casa «ANIS MOR» i Gran Licor Estomacal «WILSON»
Agent exclusiu del Xampany «MONTANER»

Destileria y Fàbriques: CARRETERA DE BARCELONA.—Despatx: CABRINETY, 50

TELÈFONS. { Despatx, 36.
Fàbriques, 225. LLEIDA

J. GIGÓ

CONSTRUCTOR
 D'OBRES
 ACADÈMIA 10 LLEYDA

Telefon 427

Es aquí

ahon per
 pocs diners comprareu
 els millors CALÇATS
 i els models mes
 ELEGANTS

**CALZADOS
 LA GRAN VIA**

RAMBLA FERNANDO 1, 3